

of zelfs verderfelijke maatregelen? Ja, dat zal ook een verschrikkelijke moeite geven voor de geloovigen onder den antichrist, Openb. 13: 16—17, maar zal hun toch wel niet veroorloven, de wet Gods te vertreden, en dus ook maar het merkteken van het beest voor zich te aanvaarden.

En evenzoo meen ik, dat niemand ooit, in welke gevallen of omstandigheden ook, onwaarheid mag spreken of betuigen, vroeger tegenover de Duitschers zoomin, als nu tegenover onze wettige overheid en haar ambtenaren. We behoeven niet steeds alle waarheid te zeggen, en mogen dat zelfs niet altoos. Er zijn gevallen, waarin men de waarheid niet behoefte te spreken, en zelfs niet mag spreken, doch ook nimmer onwaarheid; en waarbij het er dus op aankomt om iets te zeggen, dat geen van beide is, maar de aandacht kan afleiden, en zoo uit de moeilijkheid verlost. Wat dat in elk geval is, kan natuurlijk niet in het algemeen, en niet van te voren, beslist worden. Dat hangt juist af van elk bijzonder geval en de omstandigheden dan. Maar dit blijft in ieder geval gelden, ook dan: indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begeere..... in geloof, Jac. 1: 5—6. Bidt, en u zal gegeven worden, heeft onze Heiland gezegd, Matth. 7: 7.

19 Aug. '47.

S. GRELDANUS.

GEEN OMKEERING DER WAARHEID.

Van synodocratischen kant stelt met het voor, alsof men zeer begeerig is naar samenspreking met onze Gereformeerde Kerken (onderh. ook art. 31 K.O.), om zoo mogelijk een basis voor, en weg tot hereeniging te vinden. Nu is reeds in de Acte van Vrijmaking of Wederkeer zoowel die basis, als die weg, aangewezen. Degenen, die deze Acte bij hun kerkeraden hebben ingediend, hebben zich daarmee niet los gemaakt van de Gereformeerde Kerken dezer landen. Waarvan zij zich dan met de indiening dier Acte wel vrijgemaakt hebben, staat in die Acte duidelijk te lezen: „zoo besluiten wij, ons vrij te maken van alle onrechtmatige en ongoddelijke schorsingen en ontzettingen uit den dienst..... van het synodaal-hiërarchische..... van het daarmede tegelijkertijd opgelegde theologisch-wetenschappelijke juk..... van de valscheit genoemde tuchttoefening..... van de binding aan uitspraken, welke juist als binding ook getrouwe kandidaten tot den heiligen dienst verbiedt te staan naar dezen dienst en voorts ook getrouwe ouders verhindert ongeveinsd te betuigen, dat zij de leer, die in de Christelijke kerk „alhier“ geleerd wordt..... te zullen onderwijzen.....”.

Het is misschien niet ongewenscht, het gansche stuk uit de Acte, waaruit bovenstaande woorden overgenomen werden, hier aan te halen.

„..... zoo besluiten wij, ons vrij te maken van alle onrechtmatige en ongoddelijke schorsingen uit den dienst, die door haarzelf — n.l. de Synode — „of krachtens haar aanwijzing in den laatste tijd zijn geschied, ons vrij te maken niet alleen van het synodaal-hiërarchische, doch ook van het daarmede tegelijkertijd opgelegde theologisch-wetenschappelijke juk, dat niet het juk van Christus is, en niet het juk is, waaronder voor Gods aangezicht de vrijgemaakte kerken in deze landen zich tezamen begeven hebben, elkander deswege in getrouwheid de hand reikende, opdat zij mochten wederkeren tot, en gezamenlijk verblijven onder, de gehoorzaamheid van Christus en van den Woord Gods, gelijk dit door haar beleden is in de formulieren van eenigheid, tevoren door deze kerken aanvaard, en daarin alleen. Wij maken ons openlijk vrij van de valscheit genoemde tuchttoefening, die vanwege of uit naam van deze synode geschied is, en waardoor deze kerken in feite ertoe gekomen zijn, zich en haren ordinatiën meer macht toe te schrijven, dan aan het tot vóór dezen onder haar overeenkomstig de formulieren van eenigheid beleden en in de kerkenordening gehoorzaamde Woord Gods; te vervolgen die overeenkomstig deze formulieren en ordeningen heilig leven naar het Woord Gods en die haar bestraffen, in dezen, van hare gebreken; uit te sluiten die de Heere Christus niet uitsluit, toestoppende zooveel het aan haar ligt, monden die Hij niet gesloten hebben wil, bindende op aarde, wat Hij niet binden zal in de hemelen, der afsnijding waardig keurende, wie Hij, onze eenige Wetgever en Koning, geenszins dreigt uit te sluiten met het zwaard Zijns monds, of beveelt uit te sluiten met de sleutelen des hemelrijks. En alzoo besluiten wij, thans ook metterdaad deze tuchttoefening niet voor vast en bondig houdende, weder te keeren tot de vrijheid die in Christus Jezus is; voorts gemeenschap wilende onderhouden, zoo haast als men zulks hebben kan, met alle geloovigen, waar ook de Zone Gods dezulken vergaderd heeft of immer wederom zal willen vergaderen, allen, die met vermindering van het door deze kerken thans betreden ongoddelijke pad der sectarische, onkatholieke eigenwilligheid en afzondering, met ons bereid zullen bevonden worden te willen staan of te gaan staan op den grondslag alleen der aangenomen formulieren van eenigheid. Wij maken ons vrij van den smaad, die geworpen is op de nagedachtenis van voorgangers,

die in het verleden onder openlijke bestrijding van wat gemelde uitspraken bevatten met rijken zegen des Evangelies in de kerken vóór en na hare vereniging in den jare 1892 hebben gediend, en keeren alzoo terug tot de oefening van deze katholieke christelijke kerk- en ambtsgemeenschap, welke aan de aangenomen formulieren der in deze landen ooit vergaderde kerken evenmin toedoet als zij ervan afdoet. Wij maken ons vrij van de binding aan uitspraken, welke juist als binding ook getrouwe kandidaten tot den heiligen dienst verbiedt te staan naar dezen dienst, en voorts getrouwe ouders verhindert ongeveinsd te betuigen, dat zij de leer, die in de christelijke kerk „alhier“ geleerd wordt, bekennen de waarachtige en volkomene leer der zaligheid te wezen, en te beloven, in deze leer hun kinderen naar hun vermogen te zullen onderwijzen en te doen onderwijzen. En alzoo keeren wij weder tot de geestelijke tezamenvoeging en vereniging met hart en wil in éénen zelfden Geest, door de kracht des geloofs, rondom een kansel, die niet ontzegd wordt aan getrouwe dienaren Gods, een doopvont, dat niet weert godzalige ouders, een avondmaalstafel, welke niet van zich stoot broeders in den Heere, in het kort, zulke dienaren, zulke ouders, zulke broeders, welke wij ook nu, gelijk vóór dezen, willen erkennen en erkend weten naar den in den loop van eeuwen beproefd bevonden maatstaf, die tot op den jare 1942 onder ons recht gebruikt is geweest”.

Men ziet het, hierin wordt ook niet maar met één woord gesproken van losmaking van de Gereformeerde kerken dezer landen, doch slechts van vrijmaking van de binding aan bekende uitspraken, vrijmaking van valscheit genoemde tuchttoefening, vrijmaking van het synodaal-hiërarchische en van een opgelegd theologisch-wetenschappelijk juk, van vrijmaking van alle onrechtmatige en ongoddelijke schorsingen en ontzettingen uit den dienst. Toen dan ook te De Bilt in 1944 door een paar personen deze Acte bij den Raad van de Gereformeerde Kerk aldaar was ingezonden, werden zij „den daarop volgende Zondag na bespreking toch onverhinderd toegelaten tot de avondmaalsviering“, „De Reformatie“ van 12 Juni 1947, blz. 320, de derde kolom. En een broeder te Driesum, die in een bespreking aan zijn kerkeraad mededeelde, met den inhoud van de Acte van Vrijmaking in te stemmen, werd daarna eveneens tot de Avondmaalstafel toegelaten. „De Reformatie“ van 12 Juni 1947, blz. 321, 2e kolom. En de kerkeraad te Sappemeer las in het indienen van die Acte nog slechts in beginsel het breken met de Gereformeerde Kerk aldaar, „De Reformatie“ van 21 Juni, blz. 293, 2e kolom.

Vrijmaking van genoemde verkeerdheden is dan ook niet een zich losmaken van de Gereformeerde Kerken. En indien van deze Acte is geen breken met de Gereformeerde Kerk ter plaatse. De Gereformeerde Kerken zijn niet hetzelfde als die verkeerde besluiten, bindingen, schorsingen, afhoudingen, afzettingen. En daarom is het verwerpen van al die verkeerdheden ook nog geen zich losmaken van de Gereformeerde Kerken.

Maar wat is het geval?

Velen die deze Acte, of een naar inhoud daarmee overeenstemmend bezwaarschrift, ingediend hebben, zijn deswege, na korter of langer samenspreking, in hun ambt geschorst, van het Avondmaal afgehouden, terzake van den Doop van hun kind verhandeld, of op welke wijze ook in hun kerklidmaatschap of eenig bijzonder kerkelijk ambt aangerand door Kerkeraad, Classis, of Synode.

Niet deze vrijgemaakten hebben zich losgemaakt van de Gereformeerde Kerken, maar deze kerken hebben door haar Kerkeraden, Classes, of Synodes, hen losgemaakt van die Kerken, hen uitgestooten, zij het ook niet in den uitersten vorm, of eenvoudig van hen verklaard, dat zij niet meer tot de Gereformeerde Kerk ter plaatse behoorden.

Maar lang niet alle vrijgemaakten hebben deze Acte of een dergelijk stuk bij hun Kerkeraden ingediend. Hier te Kampen besloot de Kerkeraad bij meerderheid, de bekende uitspraken en schorsingen der Utrechtsche Synode, naar art. 31 K.O., niet voor vast en bondig te kunnen houden, en de Kerkeraad berichte dat aan de Synode. Deze schorste daarop die meerderheid: predikant, ouderlingen, diakenen, in hunne ambtsbediening. Zoo kwamen deze ambtsdragers voor de vraag: Is die schorsing eene schorsing van Godswege, naar Zijn Woord, in overeenstemming met onze Gereformeerde Belijdenisschriften en Kerkeorde? Hun antwoord was: Neen. En derhalve zagen zij zich geroepen, hun ambt te blijven bedienen. Wanneer Kerkeraden, Classes, Synodes, niet handelen naar Gods Woord, maar in strijd daarmee, hebben die handelingen geene rechtskracht van Godswege. Alleen de Heere, en dus Zijn Woord, heeft alle zeggenschap in Zijne kerk. En alleen aan de overeenstemming met dat Woord ontleent elke ambtelijke handeling in de kerk hare Goddelijke rechtskracht. Kerkeraden, Classes, Synodes, missen van zichzelf alle rechtsmacht, en hebben deze laatste alleen door de overeenstemming van hun doen en spreken met Gods Woord.

De leden van de Gereformeerde Kerk te Kampen werden aldus gesteld voor de vraag: oordeelt gij die

schorsing rechtmatig, naar Gods Woord, overeenkomstig Gereformeerde belijdenis en kerkrecht? Praktisch moest dit beslist worden door het kiezen van de kerkdiensten, hier óf daar, en daarin kwam die keuze aan het licht.

Van indienen van de Acte van Vrijmaking behoefde hier dus niets te komen, en is, voorzover mij bekend, ook niets gekomen.

Ook ik meende deze schorsing niet als eene schorsing van Godswege te mogen erkennen, en ging dus op onder den dienst, dien deze m.i. onwettig geschorste kerkeraad regelde. Dit ging zoo een jaar voort. Ondertusschen was ik zelf door de Synode geschorst, voor drie maanden. Maar vanwege de oorlogsomstandigheden kwam de Synode eerst een jaar later weer samen, in 1945. Een paar weken vóór dat weer samenkomen dier Synode zond de synodocratische kerkeraad mij — evenals ook aan prof. Schilder en Mevrouw de Weduwe van De Huizing — hoewel hij een geheel jaar zich op geenerlei wijze met ons bemoeid had — een briefje, met de mededeeling, dat een paar zijner leden mij zouden bezoeken, en de vraag, wanneer ik hen kon ontvangen. Ik schreef terug, dat zij als minderheid zich tegen den Kerkeraad alhier verzet en daarvan afgescheiden hadden, zoodat ik daarom deze twee bedoelden niet in hoedanigheid van ouderlingen kon ontvangen, maar dan en dan hen wel zou kunnen en willen ontvangen.

Daarop kreeg ik namens dezen kerkeraad een briefje, dat den volgende Zondag van den kansel zou worden afgelezen, dat ik niet meer tot de Gereformeerde Kerk alhier behoorde. Ook prof. Schilder ontving een dergelijk briefje. Toen hij des Zaterdagavond thuis kwam en dat briefje vond, heeft hij in antwoord hierop nog aan dezen kerkeraad geschreven, dat die bewering onwaar was, en dat hij aan dien kerkeraad verbod, zulk eene aflezing te doen. Die kerkeraad heeft zich daar echter niet aan gestoord, en heeft dien Zondag dergelijke verklaring aangaande ons van den kansel doen afleggen. In de toen ingetreden week hebben daarop de Kampen Heeren leden der Synode te Utrecht tuit te Kampen gebeurde mededeeling, (was het hier een doorgestoken kaart?) waarop de Synode verklaarde, dat ik niet meer tot de Gereformeerde Kerken behoorde, en zij dus met mijn tuchtgeval — ik was toen een jaar geschorst, en zou afgezet hebben moeten worden — niet behoefde voort te gaan. Die buiten zijn, oordeelt de kerk immers niet.

Een buitenkansje voor deze Synode.

Van prof. Schilder is het bekend, hoe hij van kerk-scheuring niet wilde weten. Alle beschuldiging der Synode van Utrecht in dezen van hem, door hare verwijzing naar het Avondmaalsformulier bij zijne schorsing, is dan ook niets dan laster. Prof. Schilder heeft zelfs die Synode schriftelijk gevraagd, om, ook terwijl zij haar bekende besluiten niet terugnam, toch de binding geen effect te doen hebben, totdat na den oorlog de betreffende punten nog eens goed zouden kunnen besproken worden. En aan den Kerkeraad van Kampen, en aan andere kerkeraden, schreef hij ook slechts om te willen overwegen, of zij de bekende besluiten wel naar art. 31 K.O. voor vast en bondig moesten en konden houden. Met de Gereformeerde Kerk te Kampen heeft hij ook nimmer gebroken. Doch de schismatische synodocratische kerkeraad alhier heeft van hem, evenals van mij, op den genoemden Zondag, ondanks zijn tevoren nog ingediend protest, van den kansel doen verklaren, dat hij niet meer tot de Gereformeerde Kerk behoorde.

En met andere vrijgemaakten is het wel weer op wat andere wijze, maar in den grond der zaak niet anders gegaan: zij zijn uit de gemeenschap van de Gereformeerde Kerk hunner woonplaats verwijderd, zij het ook niet volledig door den ban, of men heeft van hen verklaard, dat zij niet meer tot de Gereformeerde Kerk ter plaatse behoorden, of ook zonder dergelijke verklaring hen zoo beschouwd en behandeld.

Hoe staat het dus met deze zaak?

Niet de vrijgemaakten hebben zich losgemaakt van de aloude Gereformeerde Kerken dezer landen, maar die kerken hebben door haar Synodes, Classes, Kerkeraden hen uit haar kerkelijke gemeenschap gestoot door schorsing, ontzetting, afhouding van Avondmaal, verhindering van doop, openlijke verklaring van den kansel, of op welke andere wijze ook. Dat het niet gekomen is tot uitbanning met het formulier van den ban, doet hier niet wezenlijk ter zake. Ook in dezen heeft zijne kracht 's Heeren woord: zoo wie een vrouw aanziet om dezelve te begeeren, die heeft alreede overspel in zijn hart met haar gedaan, Matth. 5: 28. Een iegelijk die zijn broeder haat, is een doodslager, 1 Joh. 3: 15. En hier was: schorsing, afzetting, onthouding, verhindering, openlijke verklaring. Dat is alles in beginsel, en zelfs nog meer, uitbanning, ook al komt het, door welke omstandigheden ook, niet tot de volledige toepassing van den ban.

Niet de latere vrijgemaakten hebben in 1936 ter Synode te Amsterdam de bekende zaken aan de orde gesteld, maar de latere synodocraten hebben haar, ondanks de aanwijzing der anderen, dat het zoo op Synodes niet mocht gaan, en in weerwil van hun pogen, dat te verhinderen, doorgezet en den kerkelijken molen zoo verkeerd aan het draaien gebracht. Professoren, Curatoren, Directeuren der Vrije Universi-

teit he
profess
En de
verafte
dien w
tegen
gen pr

Zoo
eenig
ten van
lijk ble
lijk wa
dat de
maken
een w
en dit
alle ka
deling
de kerk
de voo
inzicht
craten
immers
mers d
ligen G

Nu,
den, en
uitspra
leiding
geschie
paar ja
ten of
noodig
gezonde
bliceerd
lijkheid
de held
daan ha
geen, w
laten.

En w
en den
prof. H
ren of
wijzen
ring me
het eers
missies
en waas
terstond
staan w
dat niet
als men
bestrijd
sche pr
Stelt de
Schilder

Het
Synode,
lijk in
het dan
zij naar
zoo moe
hun late
naar hu
licht ge

Prof.
mond g
daarom
heid, in
kerkrech
van zijn
den, wa
en liet
alles, er
zijn ver

Nu kl
kerken,
over K
en lief
klinkend
zegt me
komen e
is, dat
scheuring
1942 en
nuiten c
hebben.

den, ge
dragen
delijkhei
Moedert
niet sc
woorden
het wo
wiescht
is toch
geteeken

Als ee
stel van
wenscht
den belij
hun mis
niet doe

14 Aug.